

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 80 kr., za pol leta 1 gld. 40 kr. — Posamezni list velja 6 soldov.

Uredništvo in opravništvo lista je v „Národní tiskarni“ v Tavčer-jevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Iz Slovenskih goric) na Štajerskem se nam piše: Dne 12. februarja smo imeli zbor kmetijske podružnice v Radgoni. Uže več nego 20 let zahajam k sejam te podružnice, ali vsako leto se mi bolje vidi, da Slovenci nismo poklicani, da bi tukaj z Nemci vred družbene reči razpravljali. Žalostno je gledati, kako se tukaj godi v zboru; za Slovence se nikdo niti ne zmeni. Ti sede tam kot plahe ovce, kakor da bi ne bili tukaj doma, ter tiho poslušajo, kaj se govori: malokateri se drzne usta odpreti, da-si tudi je nemščine zmožen in lepše govori, nego tukajšnji Nemci. Slovenec je pač dobra duša: neumorno se trudi in dela drugim na korist ter plačuje, a ne da bi imel za-se kakšen dobiček.

Kakor doslej, govorilo se je tudi takrat o neznamenitih, za Slovence nevažnih stvareh. Mi Slovenci imamo druge potrebe, kakor Nemci: onstran Mure je poljedelstvo, živinoreja, na tej strani pa vino- in sadjereja prava zadača; in ko bi tudi imeli enake težnje, nas vendar ne zedinja vez materinega jezika, razen nekaterih vasij na ogerski meji, kjer bivajo Slovenci. Da-si tudi tem našim zapuščenim bratom magjarska oholost svojo azijsko kulturo vsiljuje, vendar so še mnogo bolj narodni, nego marsikateri med nami ter radi dohajajo k zborom, da se seznanijo s svojimi rojaki ter jim potožijo svoje nadloge. Takrat je prišlo dosta udov in bili so večjidel — Slovenci. A srce me je bolelo, da se je govorila edino zveličalna — nemščina. Bili so tudi nekateri učitelji nav-

zočni, a nobeden si nij upal ziniti slovenske besede. Sploh me je žalilo neprijetno lomljenje nemških besed. Da bi vendar ti možaki rajši slovenski govorili, ako jim nemščina gladko ne teče.

Pri tem zboru sem zopet živo čutil nujno potrebo kmetijskega društva. Uže je minolo leto, kar sem razodel svojo misel o dotičnem društvu v „Slov. Narodu“, kar je tudi „Soča“ ponatisnila; toda ta moja misel je ostala „pobožna želja“: dosta je bilo med tem časom pričkanja po našem novinarstvu, toda o tem društvu nij nikdor več omenil. „Slov. Gospodarju“ se še niti vredno nij zdelo, o mojej misli kaj omeniti ali vsaj moje prošnje ponoviti, da-si tudi je „časopis kmetom za poduk“.

Torej Vas še enkrat opominjam, blagi prijatelji slov. naroda in njegovega napredka! Osnujte slovensko kmetijsko društvo in prost kmetijski časnik, ki bode kmetu koristne in podučivne reči podajal ter nam več koristil, nego druge nepotrebne listine. Jaz kot prost kmet se ne brigam toliko za „visoko“ politiko in ne študiram znanstvenih razprav, temuč meni je ležeče na gospodarskih podukih in rajši čitam to, kar je za kmetovanje potrebno. Kmetu je treba poduka za obdelovanje polja in vinogradov, a ne strastnih polemik.

Na delo, slovenski kmetovalci!

Dominik Čolnik.

(† Karel pl. Adamovič, bivši slovenski poslanec.) Neizbirljiva smrtna kosa se je zopet v teku minolega tedna polastila življenja enega izmed neustrašljivih

sinov slovanske matere. Po dolgem bolehanji je umrl graščak Karel pl. Adamovič de Csepin, 19. t. m. v Gleichenbergu, zapustivši globoko žalujočo vdovo in šest nedostarih otrok.

— (Blag mož.) Oporoka 24. feb. umrlega klavirarja Andreja Bitenca v Ljubljani se glasi, kakoriz avtentičnih virov poizvedamo, tako-le: „Po moji smrti, naj se moje premoženje prodainkakor hitro moči na obresti naloži. Precej, ko se premoženje proda in naloži, naj se natekle obresti od kapitala delé, ali vsake tri mesece ali vsacega pol leta v sedmih enakih delih, to je: šest delov med šestere otroke mojih dveh bratov in zadnji del za šolo v Št. Vidu nad Ljubljano. Po smrti enega ali drugega imenovanih dedičev, naj se delijo obresti od kapitala med preživeče in kadar vsi pomrjo, je premoženje šolsko. V Dravljah in Glinicah bila bi potrebna enorazredna šola, katera naj se iz mojega premoženja zida“. Posebno poudarja ranjki, da naj šolsko nadzorništvo nastavi tacega učitelja v Št. Vidu, kateri naj poleg družih navadnih predmetov tudi podučuje šolsko mladino v morali, kultiviranji polja, gozdov in senožeti, sadjereji itd. Poleg slovenskega jezika naj tudi nemški jezik uči. Učitelj mora pa zato dobro plačan biti. Premoženja je ranjki zapustil 90.000 gold. v obligacijah in 3.000 vrednosti klavirov itd. Po odbitih legatih, katere je ranjki še naredil, se sme računati, da dedičem ostane čistega premoženja 70.000 gold. Ranjki je bil tedaj jako velik šolski prijatelj, kar kaže tudi to, da nij svojega premoženja, kakor mnogi drugi za sv. maše obrnil, za katere je volil samo 6, reci šest gold., nego je skrbel za boljšo bodočnost mladine in napredek naroda.

— (Iz Rake) na Dolenjskem se nam piše 26. feb.: Novi posestnik raške graščine, plemeniti Lenk, c. kr. stotnik avditor, ki zdaj sicer še v Gradci prebiva, je naši šoli podaril za 30 forintov šolskega orodja, za kar se mu tukaj očitna zahvala izreka. Želeti bi bilo, naj bi se vedno več tacih darežljivih mož med našim ljudstvom nahajalo.

— Ravno tako je tudi znani rodoljub in

državni poslanec g. Viljem Pfeifer 45 novih slovenskih pesmaric poslal, da se med pridno, uže bolj odraščeno mladino razdelijo. Pošteno in lepo petje blaži srce in razvedruje duh, in k temu pripomagati je gotovo blago delo. Zatorej, ker to spoznamo, se vrlemu rodoljuba g. Pfeiferju iz srca zahvaljujemo za to novo dobroto njegovo. Kakor smo slišali je tudi v druge soseske pesmarice razposlal, in za nekatere pridne učence pa naročnino „Vrtca“ plačuje. Bog nam daj več posnemovalcev! —

— (C. kr. deželna vlada) je prepo vedala, sklicevaje se na razne kazenske paragrafe, nabirati podpise za znano neumno in dražljivo adreso ali resolucijo ljubljanskega katol. političnega društva. Mi tega policijskega vladnega koraka nikakor ne odobrujemo. Kakšna je to politična svoboda, katero zahtevajo vse stranke in katero moramo vindicirati isto tako za klerikalce, kot za-se!

— (Ogenj v gozdu), v Krakovem pri Kostanjevici na Dolenjskem je požgal preko 17 oralov in naredil za 350 gl. škode. Zažgala sta dva moža, ki sta zakurila v gozdu pa proč šla, predno sta ogenj ugasnila.

— (Kozé.) Iz Planine se nam piše: Dolgo so nam prizanašale kozé, a zadnje dni se je priklatila ta bolezen tudi v naš kraj. Bolnikov še nij veliko, a mrtveca imamo uže enega, dasiravno je ta kuga komaj pričela razsajati.

— (Iz Sodražice) se nam piše: 25. febr. se je Janez Zbačnik, 56 let star delavec, med 6. in 8. uro zjutraj, v Fajdigovem skednji — obesil. Več dni prej se je nekako čudno, tožno obnašal. Pustil je vdovico, ki uže 6 let bolna leži. Strdo zasluženi krajcarji je moral skrbeti za ženo in uže omoženo hčer; in to ga je naj brž k samoumoru napotilo.

— (Odlikovanje.) Oni teden je v Ljubljani dobilo 125 oficirjev in vojaških uradnikov in 51 podoficirjev in vojakov v št. peterski kasarni v pričo cele garnizone v paradi vojno medalijo, katero je cesar ob svoji 25letnici ustanovil.

— (D veh tatov konec.) Z Dolenjskega nam piše naš prijatelj o strašni ljudski sodbi to-le: Pred par dnevi pride neki posestnik iz Krškega v svojo vas pri sv. Duhu domov. Ženka mu je bila pripravila okusno večerjo in vesel dobrega užitka sklence iti v vinograd še po sodeček vina. — Prišedši do svoje zidanice, najde klet odprto, v njem pa dva možaka, ki sta se krepčala pri njegovem vinu. — Naš mož si situvacijo hitro premisli, zapre mahoma dur in jih zatakne s svojo močno palico tako, da tatova nijsta nikakor mogla iz kleti. Potem začne na vse grlo kričati: „Tatje, roparji!“ „Pomagajte!“ Sosedje na mah privró, in ko odpró klet in zapazijo, da sta ta dva možaka znana tatova, ju v svojej jezi tako stepó, da sta mrtva obležala. Ta čin moramo sicer obžalovati, a vsakako je gotovo, da se menenje širi med ljudstvom, da se le sè lastno silo zadostuje žaljenej pravici, in to zbog tega, ker se potepuhom v zaporih bolje godi, nego kmetovalcu, ki si v potu svojega obraza služi vsakdanji kruh, in ker je sad denašnje zaporne sisteme večjidel tak, da se obsojenci v zaporu še popačijo in vsakovrstnih malopridnosti naučé. — Izmed ubitih dveh tatov, je eden neki Kovačič, ki je bil uže večkrat zarad tatvine in enacih stvari zaprt. Iz njegovega življenja naj podamo naslednjo dogodbo. V vasi Log je bil Kovačič pred par leti nekemu kmetu voliča ukradel. Ko gre kmet zjutraj voliče krmit, vidi, da mu enega manjka, na tleh pa najde listnico v njej en bankovec za 10 gld., 2 pa po 1 gld. in na strani je bil nadpis: „A. Kovačič iz“. Kmet nese denar k fajmoštru na oznanilo in Kovačič se res takoj po pridigi oglasi, da je on novce izgubil. Denar mu je bil v istini izročen, a med durmi staga uže čakala med tem poklicana žandarja in ga spremila v varno zavetje, od koder se je pred kratkim vrnil. — Ukradenega voliča so našli v Kovačičevi hiši ubitega in deloma zakopanega vrh tega pa še mnogo nakradenega blaga.

— (Nesreče.) Iz Savinjske doline se nam piše: Ravno o tem času l. l. je v vasi Zavrh Gališke župnije 6 letno deklico ogenj

usmrtil, ker se je s treskami v posteljo zatrosil. Dete je tisto noč po kolini v stranski izbi samo spalo; sklepalo se je, da se je dete zadušilo, ker postelja zavoljo pomanjkanja zraka nij zgorela, ampak stlela. Našli so ga ožganega in opečenega. Spet pa imamo tako žalostno dogodbo zaznamovati v Želeskem kraju imenovane župnije. V zibelki je vsled ognja 5 letno deklice umrlo. Po levi strani se ji je koža sežgala, da so se reberca in čreva videle, po desni pa je imelo še obleko. Govori se, da je gospodar k vinogradu prišel in so trije možje v izbi skupaj pili in se dobre kapljice nasrkali, tobak kadili in užigalice lehkomišljeno po izbi metali in ogenj v zibelko zatrosili. Ko gospodar odide, gredo starši (vinicarji) v daljno hosto po drva, domu prišedši, najdejo polno izbo dima in deklice je po neizrečenih mukah še dvakrat izdihnilo. Od druge strani se pa govori, da je deklice dobilo na peč užigalice, s treskami na tleh zakurilo in ogenj v zibelko zatrosilo potem se v njo vleglo in zaspalo. Sosedje so slišali, da sta otroka (bil je še dveletni fantek, katerega so sestrašenega pod pečjo našli) močno vriščala ali nesreča je hotela, da nobeden nij šel gledat. — Ali bi ne bilo bolje pri krščanskih naukah še neomikanemu in lahkomisljenemu ljudstvu praktične nauke o domači varnosti in previdnosti prednašati, kakor pa deželni in državni zbor, in za mir koristne konfesionalne postave lagaje napadati?

— (Iz Šmártna pri Litiji) nam rodoljub poroča, da je naš dopis od tam v 9. številu, v kolikor se tiče občinske volitve in odbora, neresničen. — Od tega dopisnika torej ne bomo več sprejemali dopisov.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Državni zbor bode marca meseca, ko se snidejo delegacije, samo odložen, torej ne bode konec sesijé. Tako je finančni minister v odseku povedal. — V seji 27. febr. je predsednik naznanil, da češki poslanci še nijso odgovora dali na poziv, naj bi prišli v zbornico. Minister Horst je predložil osnovo postave o vojaški penziji.

Ministerski načelnik Auersperg je v nedeljo zbral glavače ustavoverne stranke okolo sebe v posvetovanje. Navzočni so bili vsi ministri. V tem posvetovanju se je baje zopet ponovilo ustavovrno bratstvo in so se zedinili, kako bodo dalje postopali v državnem zboru. Za kratko časa bo o veliki noči državni zbor odložen, potem v aprilu za dalje časa zavoljo delegacij. Dež. zbori se skličejo 15. septembra.

Češkega novinarja Lukeša časopis „Nation“ prinaša v zadnjem broji jako zanimiv članek pod naslovom „Slovenische Politik“, kateri se proti sedanjemu postopanju naših poslancev jako simpatično izraža.

Vnanje države.

V **berlinskih** ultramontanskih krogih zdaj intrige najlepše cvetó, klerikalci imajo strašne nadeje. Oni trdijo, da ne bodo le majeve postave odpravili, nego tudi sedanji sistem prebrnili. Nij nam treba zagotavljati, da je tako trdenje ravno tako predrzno, kakor budalasto. Vodeči razredi marveč mislijo vztrajati pri svojem delovanju, dokler nij državno pravo popolnem zagotovljeno. Vidi pa se iz omenjenih trditev, kako velike se domišljije ultramontancev, ki posebno v zimskih mesecih, ko dvorna klika deluje, s svojimi blagoslovljenimi rokami poskušajo prenarediti državno mašino.

Izpred sodnije.

Dva ženska ljubljanska Plahta.

Pred tukajšnjim deželnim ljubljanskim sodiščem se je vtorek začelo in je cele štiri dni trajalo sodsko obravnavanje proti po Ljubljani jako znani gospé Terezija Aristoteles in proti Ani Riesner zavoljo goljufige. Pravda ta zanima Ljubljančane jako; ker ne samo, da je bila prvi dan sodiščna sobana v pravem smislu natlačeno polna poslušalcev, tudi pred poslopjem deželnega sodišča in v veži je stalo več nego 400 ljudij, posebno žensk, ki so zijali. — Predsednik sodišča je dež. svet. Romé, ki je, kolikor smo ga prvi dan slišali, res izvrstno vodil komplecirano obravnavanje, votanti so gg. Ravnikar, Perko, Tomšič, Božič. — Državni pravnik: g. Kočevar, zagovornik Aristotelevke: dr. Kozjek iz Gradca in Riesnerce dr. Rudolf. Zaslišanih bode 23 prič, med njimi 20 „gospéj“ (tri celo „plemenite“) in trije gospodje.

Terezija Aristoteles je 47 let stara, rojena v Monakovem, žena tukajšnjega trgovca z lesom g. Aristoteles. Pred sodnijo denes pride elegantno črno oblečena in govori prav izbrano in premišljeno.

Ana Riesner je stara 54 let in se uže dolgo peča s premešetarjevanjem denarjev na posodo za strašne obresti.

Za kar se imajo zatoženke zagovarjati, je sledeče: Več časa so si znale nekatere „gospé“ v Ljubljani postransk zaslužek s tem dobiti, da so drugim gospém, ki so pod roko denarja iskale, denar od različnih upnikov proti 3 do 5 procentov provizije dajale. Za taka posojila so dajale dolžnice menjice za kratek obrok onim, ki so jih z denarjem preskrbele, tako da upniki z dolžnicami nijso imeli nič opraviti, in da jih večkrat še poznali nijso. Kadar so menjice imele zapasti, so se navadno podaljšale, kar je mešeticaricam dalo zopet 3 do 5 procentov dobička. Interese so tudi zadnje plačevale. Dale so si jih od dolžnic plačati in so jih upnikom izročile. Tukaj so se vé da zopet nekaj zaslužile; kajti od ubogih dolžnic so si dale najvišje obresti plačati, upnikom pa so najmanjše plačevale. Na ta način se je za dolg plačalo na leto 100 ali še več procentov; nasledek temu je bil, da so se velike obresti le z novimi posojili mogle plačevati, in tako so dolgovi dolžnic hitro rastli. K najbolj znanim mešeticaricam so se štele Antonija Izatič-eva, uradniška gospa, ki je 5. julija pret. leta umrla, potem uradniška udova Ana Riesnerica, med dolžnicami pa je Terezija Aristoteles ona, ki je največ denarja dobila. Ta je žena lésnega agenta Jožefa Aristoteles, ki je kaka 3 leta v Trstu. Ona je bila z vsemi mešeticaricami znana. Ona sama nema nikakega denarja, in tudi nema upanja, da bi ga kedaj kaj dobila. Tudi uofu mož nema nikakoršnega premoženja, in mora sebe in svojo familio le s svojim zaslužkom preživeti, in ga mora v tem podpirati še njegova sestra, trgovka Lucija Hörmann v Trstu. Terezija Aristoteles pravi, da jo je njen mož prav ostro držal, in da je morala natančen račun pisati o vseh

hodkih in stroških. Kakor ona pravi, je pred tremi leti, ko je potrebovala denarja, stopila v prvič v zvezo z Ano Riesner, ki ji je pod znanimi hudimi pogoji 100 gld. za posojilo preskrbela. Ko je morala obresti plačati, je naredila nove dolgove s pomočjo vseh znanih mešetaric: Antonije Izatič, Marije Comelli, Fani Richter, Flore pl. Gariboldi itd. Ker pa je bilo mogoče dolgove le tako dolgo delati, dokler so se obresti mogle plačevati, je gotovo, da je sleparstvo moralo na dan priti precej, ko so se viri denarja posušili. To pa se je zgodilo po smrti glavne mešetarice Antonije Izatič. S to je Aristotelovka izgubila glavno podporo. Potem je takoj postalo očito, da je njeno zaupanje pasivno, in da bode večina upnikov denar izgubila. Upniki so začeli previdno ravnati, in denar za plačevanje obrestij se nij dāl več dobiti. Upniki so marveč takoj začeli kapital nazaj terjati.

V resnici pa je T. Aristoteles mnogo več dolžna, kakor sama pravi in misli. — 44 raznovrstnim strankam, med temi gospem raznih uradnikov in meščanov, deklam, železniškim služabnikom itd. je Aristoteles dolžna skupaj 34.373 gld.

Ker bodemo pri zaslišanji prič naveli posamezne svote, za kolikor sta te dve zatoženci vsako posamezno prevarili, opustimo na tem mestu naštevanje.

Prvosednik Romé pozivlje zatoženo Aristoteles, naj se opraviči, kako je mogla toliko dolgov napraviti. Ona pravi: pred tremi leti sem nekoliko denarjev potrebovala, in nesreča me pelje k Riesnerici. Res mi ona dobi 100 gld. na posodo, in ko nijsem mogla ni kapitala, ni obresti plačati, dobila mi je zopet drugega denarja. Tako sem zabrela zmirom bolj, dolgovi so se strašno množili, ker sem $\frac{2}{3}$ vsega denarja, kar sem dobila, potrošila zato, da sem obresti plačevala in nagrade dajala mešetaricem. Ko sem uže zelo obupala, počela sem staviti v loterijo in stavila na enkrat po 10 in več goldinarjev. Ker je imelo moje ime na menjicah uže malo vrednosti, zavarovala sem se pri raznih društvih in zastavljala te police. Tudi s tem

nij bilo dolgo kupčije, in ker je bilo denarja za plačevanje obresti le potreba, navede me Riesnerica na to, da sem ali sama začela ali pa odobraval, da je ona pisala napačna imena na menjice. Moje upanje je bila zdaj loterija, najbolj pa tudi to, ker vem, da ima moj mož od svoje sestre v Trstu podedovati mnogo novcev. S to dedščino hotela sem poravnati vse dolgove.

Riesner pravi, da je imela gospo Aristoteles za pošteno ženo in je njej verjela, da potrebuje najeti denar za kupčijo z lesom, in ne za-se. Ona obžaluje, da je kedaj Aristoteles izpoznala, ker to je njena največja nesreča, ki jo je pripravila v ječo na Žabjek. Uže 18 let mešatari z denarjem in je šla ta kupčija zmirom prav dobro, dokler te nesrečne ženske Aristoteles nij bilo, ki je jej kazala pooblastilo od svojega moža, da jej je morala verjeti. Napačne menjice delati nij ona nasvetovala, nego Aristoteles. Seveda je tudi ona (Riesner) potem nekatere ponaredila.

Predsednik pokliče po izjavi obeh zatoženih žensk prvo pričo. Prva priča je 30 let stara, še precej čedna učiteljica, Marija Kuntara, jako elegantna dama, ki se prav radovedno ogledava po mnogozbranem poslušalstvu; kakor ona pripoveduje, je po ranjki baronici Švajger podedovala 5000 gld. v obligacijah. Riesner, katera je njej in njeni rodovini, dokler se je njim slabo go-dilo, posredovala posojila, napravi jo, da proda nekoliko obligacij in počne „höchste Fruktifizierung“, kar gospodičina Kuntara res stori, ter izroči novce stari svoji dobrotnici Riesner na razpolaganje. Za 1050 gld. je dobila deloma prave, večinoma pa na izmišljena imena Diez, Hörman in Mikulič falsificirane menjice, katere je gospa Aristoteles, ko ji je voda uže v grlo tekla, vse za prave ná-se prepisala. Gospa Aristoteles ta priča poprej nij poznala.

Druga priča je Marija Paskali, uradniška vdova. Z melanholičnim glasom pripoveduje, da jo je Riesnerica skoraj celo leto lovila, predno jo je ujela. Posodila je na same falsificirane menjice 2260 gld., katere

je tudi Aristoteles potem za prave menjice zamenila. Zatožena Aristoteles pripoveduje iz svojih notic, da je gospe Paskali za posojenih 1280 goldinarjev plačala v 1½ letu 1380 goldinarjev obresti in 925 goldin. honorara za mešetarice. (Občno začudenje v občinstvu.)

Tretja priča je 30 let stara gospá Gabriela Kremžar, žena špitalskega oskrbnika. Pred sodnijo pride jako elegantno oblečena, in nij jej videti prav nič tiste ženske bojazljivosti. Pravi, da je pri gospodinjstvu štedila, in ko je imela 300 gl., dala jih je Riesnerci, po kateri je stoprv Arist. spoznala. V vsem skupaj pa ne ve priča povedati, da bi bila kaj več ko kakih 500 gl. v gotovini dala. Vse drugo je naraslo po strašnih obrestih, namreč pet od sto na mesec. Zdaj ima na zastavljeno polico Riesnerice in na več falsificiranih menjicah 1400 gld. terjati. Za Riesnerčino polico plačuje zdaj ona, vendar pravi, da mora čakati izida obsodbe, ker, če bo na več ko 1 leto obsojena, ne velja zavarovanje nič. Tako govori š. gospa ponosno pristavi. Po dr. Kozjeku vprašana, kaj jo je k tej čudni kupčiji pripravilo, odgovori: „Mislim pač, da visoki interesi.“ (Smeh med poslušalstvom.) Prvosodnik ji reče, da zdaj lahko gre ali ostane. Gospa rajša ostane, sede in posluša daljšo razpravo.

Zdaj pride priča Katarina Hamer, rojena Jakomini. Stara je 64 let. Možila se je stoprv lani meseca novembra z mladim lejtnantom Hamerjem. Priči, okrogli rejeni gospé, prinese se stol in med vednimi krči, ki jo prijemljejo, pravi, da je po Riesnerci napravila vse kupčije; dobila je za 2650 gl. same falsificirane menjice. Ko je zvedela, da je denar v rokah Aristotelesovke in da je zanjo nevarno, izroči menjice advokatu dr. Moše-tu, da jih iztoži. Ali baš takrat se je hotela, kakor je bilo v hiši slišati, Aristotelesovka utopiti v Savi. Priča jo je šla s svojim možem hitro iskat, katero sta sicer skozi in skozi mokro, a sicer dobre volje našla „pri ruskem carju.“ Aristoteles se je bila namreč premislila v namenu življenje končati si in peljali so jo v stanovanje priče gospe

Jakomini, kjer je falsificirane menjice prepisala na svoje ime.

Njen mož Vaclav Hamer, nekaj čez 30 let star penzioniran lejtnant, se trudi v visokej, a nekoliko češkej nemščini govoriti in razlagati, da on je tudi s svojim denarjem delal postranske špekulacije in Riesnerica je njega na falsificirano menjico ujela za 200 gld.

Zopet ena priča je mešetarica Marija Fabijani. Ona je z Aristotelesovko, katero je po naključji v trafiki na velikem trgu spoznala, napravila prvo kupčijo, ki se je jako slabo obnesla, ker mora ona zdaj tam, kjer je denar na posodo vzela, plačati 250 gld.

Kot priča nastopi kondukterska vdova Frančiška Kofler. Z otožnim glasom pripoveduje, da je znašalo njeno celo premoženje 300 gld., katere je imela pri nekem kmetu na 6% naložene. Premotila jo je Riesnerica, da je denar odpovedala in Aristotelesovki „posodila“ na 5 procentov vsak mesec, kar bode — pravi — ves čas svojega življenja obžalovala. Na vprašanje predsednikovo, zakaj je denar, ki je bil vendar dobro in varno naložen, izterjala, pravi, da so jo visoki obresti 5 gld. od sto na vsak mesec zapeljali. Predsednik reče: No o tej kupčiji se more vam pač on kmet smijati.

Priča Fani Richterica, uradniška gospa, je šla sama ponujat Aristotelesovski denar, zato ker jej je zaupala, poleg tega pa tudi hotela si nekoliko denarja pridobiti za vzdrževanje svoje bolehe sestre. Denar nij bil njen, nego ona je bila samo mešetarica. Vsega skupaj jej je Aristotelesovka dolžna 630 gld.

Priča Katarina Maurerica, konduktérka, je po posredovanji mešetarice Komeljke Aristotelesovski posodila 400 gold. na menjice, ki so bile pa ponarejene. Tudi ona jej je denar samo zategadelj posodila, ker je mislila, da potrebuje denar za kupčijo z lesom.

Priča Cecilija Hruševarica, sirota, 42 let stara, je po Čimžarici najpreje posodila Aristotelesovski na različne prave in ponarejene menjice 500 gl. Jokaje pripoveduje, da je ta denar v krvavem potu svojega obraza

prihranila. Pozneje pa nij hotela več, da bi Čimžarica mej njo in Aristotelesovko posredovala in sicer zato ne, da je ona sama — mešetarino v žep spravila. Se ve, da, kakor vsi, je tudi Hruševarica posojevala denar proti 5 procentov na mesec!

Priča Kristina Čimžarica, železniskega delavca žena, 45 let stara mešetarica z denarjem, je meseca marca 1873 seznanila se z Aristotelesovko ter jej sama ponudila 200 gld.; pozneje pa še na razne menjice 570 gld., skupaj 770 gold. Prvih 200 gld. je lastnina njene sestre, katera pa jih je Čimžarici podarila, 70 gld. jej je dala zdaj že umrla revna dekla, 500 gld. pa so jej dali na posojilo taki ljudje, ki zdaj nočejo se sodnijo nič opraviiti imeti in ki zdaj tudi nobene odškodnine ne zahtevajo.

Predsednik: Nam morate te ljudi naznaniti.

Čimžarica: Tega ne morem storiti, ker sem jim častno besedo zastavila, da jih ne bodem imenovala.

Dr. Kozjak: Ali so bili ti ljudje duhovni ali gospe?

Čimžarica: Dve gospe. —

Priča Ana Obreza, postarna mati, hišna posestnica, vdova, nočejo nič po nemški govoriti, ampak samo po slovensko. Seznanila se je ta mati z Aristotelesovko po senzalki Komeljki. Aristotelesovka se jej je zdela jako poštena gospa. Pokazala jej je polnomoč svojega moža, da sme denarje zanj najemati, po tem enkrat tudi bankovec — za 1000 gld., in več zavitkov, v katerih je bilo baje po 12—1400 gld. denarja. In ker so mati mislili, da je Aristotelesovka tako poštena kakor so oni sami, so jej posodili 900 gld. na razne menjice. Obrestij mati niso nikoli nič zahtevali, ampak zadovoljni so bili s tem, kolikor jim je Aristotelesovka sama dala. Po zaslišanji so mati v dvorani ostali in poslušali, kako pravica naprej gre.

Priča Helena Kremljakovka, žena krojaškega pomočnika je stanovala z Riesnerico v eni hiši in na njeno priporočilo posodila proti 5 procentov mesečnim obrestim Aristotelesovki na menjico 100 gl. Do sedaj

je dobila 32 gld. obrestij in če se jej še 68 gl. dade, je zadovoljna.

Priča Jos. Blumlachner iz Salcburga, bivši gledališki igravec in sedaj učitelj muzike, pripoveduje in deklamuje, kakor da bi na odru igral, da je na priporočilo mešetarice Riesnerice posodil Aristotelesovki 250 gld. na tri menjice. V poldrugem letu je dobil, kakor mu predsednik Rome izračuni, od Aristotelesovke samo na obrestih toliko denarja, da ima kapital in jako dobre poštene obresti izplačane.

Priča Blumlachner: To je res. Vendar sem prepričan, da se mi tudi kapital enkrat povrne.

Priča Terezija Polčeva iz Tržiča, stara ženica, se je seznanila z Aristotelesovko pri svojem bratu Alojzu Bachmannu, bivšem škofovem oskrbniku. Riesnerica je pregovorila Bachmanna, da je posodil Aristotelesovki skoro vse svoje premoženje, samo na ponarejene menjice, znašajoče 1358 gld. Po katastrofi je to moža tako peklo, da je meseca novembra umrl. Tudi ona (T. Polčeva) je po nasvetu Riesneričnem posodila 400 gld. Ker priča zaradi bolehnosti ne more govoriti, prinese soboj pisano, v katerem živo popisuje svojo in svojega brata veliko nesrečo, v katero je pahnena po Aristotelesovkini goljufiji.

Priča Flora pl. Gariboldi, mešetarica z denarjem, starikova gospodična z očali na nosu, je poizvedela, da Aristotelesovka včasih potrebuje za kupčijo denarja ter jej je zato šla v stanovanje ponujat 400 gl. na posodo, katere je „gospa“ Aristotelesovka blagovolila vzeti. Ob enem je priča „gospo“ prosila, da naj se blagovoli na njo obrniti, kedar bo še kaj denarja potrebovala. Vsega skupaj so razne stranke po njenem posredovanji posodile Aristotelesovki 4700 gld. Priča dalje žalostno pripoveduje, da je pri ljudeh vse zaupanje zgubila ter da se zdaj z mešetarjenjem ne more nič zaslužiti.

Priča Marija Živčevka iz Tržiča, 52 let stara, vdova, je posodila Aristotelesovki na menjice 200 gld.

Priča Uršula Oberwadizer, 47 let stara deviška kuharica se svtlim tercijskim

obrazom in povešenimi očmi se jako boječe vede pred sodnijo. Mešetarica Komeljka in gospa Aristotelesovka ste se strašno dolgo trudili in trdo Uršo obdelavali, da jtna je proti 4 procentom na mesec posodila 500 gl.

Priča Uršula Vernikova, 36 let stara dekla, Ločanka, pride prav po domače oblečena ter se s komolci nasloni na mizo.

Prvosednik: Kako ste vi prišli do tega, da ste Aristotelesovski 100 gl. posodili?

Urša: Riesnerjeva gospa so prišli pa so rekli: „Denar sém!“ — Jaz sem se nekaj časa branila, na posled pa vendar posodila 100 gld. na „šrifto“, ker so mi Riesnerjeva gospa obljubili po 3 gld. na mesec činža.

Prvosednik jej kazaje: Ali je bila tista „šrifta“ taka-le? Ali veste kaj je „wechsel“?

Priča: Kaj bom vedela!

Prvosednik: Pripovedujte nam dalje!

Priča: Pozneje pa začnem stvar pre-mišljovati in začelo me je za denar skrbeti, zatorej vzamem tisti „beksel“, ga nesem v kancelijo h tistemu Costi, pa so Riesnerico tožili in zarubili in jaz sem dobila svoj denar.

Priča Urša Črničevka, 36 let stara mitničarjeva žena iz Logatca vživa to posebno srečo, da je Riesnerica njena botra. Prišla je k njej na vodo, ko je prala, da jej je posodila 150 gl. Obrestij so jej „botra“ plačevali po 5 procentov na mesec. Obljubili so mi, da bom prav gotovo svoj denar dobila.

Menjica, katero ima priča v rokah je ponarejena na ime hišne posestnice Klemensovke. Priča na dalje pripoveduje, da je v Riesneričino stanovanje vedno veliko „gospode“ hodilo, ki je denar prinašala in odnašala.

Prvosednik k Riesnerici: Zakaj ste menjico ponaredili?

Riesnerica: Nijsem vedela, da se to ne sme.

Votant Perko: Saj ste bili veliko let bankirka, pa bi tega ne vedeli?

(Dalje prih.)

Razne stvari.

* (Lepa obsodba). Neki list v Sileziji je pisal o poslancu nasprotne stranke, da je „star grešnik“. Gospod poslanec toži na to list zaradi razžaljenja časti. Sodnija pa odloči, da je list nekriv, in to tako-le razloži: 1. Star biti nij sramotno, ampak častno. 2. Grešniki smo vsi, kolikor nas je. 3. Zato beseda „star“ nij pregrešek. 4. „grešnik“ je istina. 5. Zaradi tega je zatoženi list nedolžen.

* (Dobre učiteljske plače) so v Atenah. Najmanjša učiteljska plača znaša tam 300 tolarjev, kar je v našem denarji 1800 gold.

Tržna poročila.

Iz Bndapešte 28. febr. Blaga je bilo ta teden precej, ker je bilo vreme lepo in pota suha. Zaradi tega pa kupci niso bili nič prav dobre volje. Za pšenico so se komaj obdržale stare cene in le pri naj-lépših sortah se je za nekaj krajcarjev poskočilo. Prodalo se je pšenice okolo 70.000 centov po 8 gld. do 8 gld. 15 kr. Rež je bila pa za kake 4 kr. pri vaganu dražja. Prodajalci je nijso nič kaj radi iz rok dajali, za to so je pa tudi samo blizu 7000 vaganov prodali. Ječmena še vedno manjka, in je tudi ta teden za 5 kr. poskočil. Prodali so ga nad 8000 vaganov. Koruza se je v cenah držala, proti koncu tedna je celo za 3—5 kr. poskočila. Ovsu se je po navadnih cenah okolo 11.000 vaganov prodalo.

Tržne cene.

V Ljubljani 4. marca 1874.

Pšenica 7 gl. 20 kr.; — rež 4 gl. 90 kr.; — ječmen 4 gld. 50 kr.; — oves 2 gl. 40 kr.; — ajda 4 gl. 80 kr.; — prosó 4 gl. 80 kr.; — koruza 4 gl. 90 kr.; — krompir 3 gl. 20 kr.; — fižol 6 gl. 60 kr.; — masla funt — gl. 52 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 36 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 1²/₃ kr.; — mleka bokal 10 kr.; — govedine funt 26 kr.; — teletine funt 32 kr.; — svinjsko meso, funt 34 kr.; — sena cent 1 gld. 5 kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 8 gld. — kr.; — mehka 5 gl. 50 kr.

V Gradci 4. marca: Pšenica 8 gold.; 80 kr.; — rež 5 gld. 80 kr.; — oves 2 gld. 20 kr.; — koruza 4 gld. — kr.; — ajda 3 gld. 65 kr.; — ječmen 2 gld. 10 kr.

Loterijske srečke:

V Trstu: 28. febr. 13. 78. 41. 8. 81.

En sreberni goldinar velja 1 gold. 6 kr. v bankoveih.